

Försvar för "Tillväxtens gränser". Replik till K-G Mäler

Karl-Göran Mäler har i första numret av Ekonomisk Debatt framfört åtskilliga viktiga och riktiga synpunkter på framtidens naturtillgångar och miljö, men på en punkt vill vi opponera. Han ger läsaren en skev och orättvis bild av den av ett forskarlag vid MIT (D L Meadows m fl) författade boken "Tillväxtens gränser".

MIT-gruppen arbetar med en s k världsmodell för den framtida utvecklingen. Modellen kan "köras" under olika förutsättningar, och naturligtvis ger olika förutsättningar olika resultat. Mäler redogör först för den s k standardkörningen, som ger katastrof på grund av att naturresurserna töms ut. Han nämner också tre andra körningar, som alla ger mer eller mindre katastrofartade förlopp. I sitt slutord säger han om "domedagsprofeter" i allmänhet och — som det förefaller — med särskild syftning på den nämnda MIT-gruppen: "Deras fixering till samband med ytterst begränsad giltighet leder till förslag som om de följdes sannolikt skulle göra situationen katastrofal. I denna bemärkelse är världsmodellens prognoser självuppfyllande."

De i katastrof utmynnande modellförlopp som MIT-gruppen konstruerat med hjälp av sin världsmodell är emellertid inga prognoser. De är framskrivningar avsedda att ge en antydning om vad människorna kan råka ut för på tjugohundratalet om inga motåtgärder sätts in i tid. Det är möjligt att de är för pessimistiska (bl a eftersom ingen hänsyn tagits till de anpassningar som framkommer "automatiskt" genom prisbildningsprocessen), men att de skulle ha en självuppfyllande effekt är inte troligt. Författarna själva vill använda dem som väckarklocka, och i slutet av boken lägger de för diskussion fram sina tankar om vad vi kan göra för att förebygga katastrof. En del av deras rekommendationer är tvivelaktiga. (Vi tänker då närmast på den genom vissa av Mäler påtalade brister i modellen uppkomna åsikten att "kapitalanläggningarnas" storlek bör hållas konstant, s 162. Däremot vet vi inte vad Mäler syftar på med sitt tal om "groteska rekommendationer" rörande problemen kring livsmedelssituationen.) Men att författarna är positiva till en efter behovet anpassad teknisk utveckling framgår bl a av följande citat (s 165):

"Några otvetydiga exempel på de slag av praktiska upptäckter som skulle förbättra funktionerna hos ett samhälle i stabil tillstånd omfattar:

- nya metoder för avfallsuppsamling för att minska föroreningar och återvinna kasserat material,
- effektivare återvinningsteknik för att sänka takten i uttömningen av naturtillgångarna,
- bättre konstruktioner för att öka produkternas livslängd och göra reparationerna lättare så att avskrivningstakten minimeras,
- exploatering av solens strålningsenergi, den kraftkälla som skapar minst föroreningar,
- metoder för naturlig skadedjurskontroll, byggda på fullständigare insikter i de inbördes ekologiska sambanden,
- medicinska framsteg som minskar dödstalet,
- preventivtekniska framsteg som gör det lättare att få födelsetalet lika med det sjunkande dödstalet."

Allt detta är förmodligen heit i Mälars anda.

Ett mycket positivt resultat av verksamhet av Romklubbens typ är att strävandena till tvärvetenskapligt samarbete ökar. (Exempel på detta kan man bli finna inom det vid Göteborgs universitet bildade Centrum för tvärvetenskapliga studier av människans villkor.) Men för att ett sådant samarbete skall bli fruktbart gäller det att man inte inom ett ämnesområde genom ensidigt negativ kritik avskärmar sig från andra vetenskaper. Vad Mälars bidrag beträffar skall vi dock gärna medge att det är ganska hovsamt jämfört med t ex en artikel av Beckerman i Oxford Economic Papers 1972: 3. Den artikeln är skriven på ett sätt som bara kan motverka den kontakt över ämnesgränserna som är så viktig för arbetet på att ge mänskligheten en dräglig framtid.

Professor *Harald Dickson*
och fil lic *Carl Gustaf Ivarsson*,
båda vid Göteborgs universitet